

Om pågående gjennomgang av UiBs deltakelse i

Institusjonelt internasjonalt samarbeid som er fag- og fakultetsoverskridende

Formål – Status – Bakteppe - utfordringer

Orientering til Forskningsutvalget
av prosjektleder Kristin Bakken
2. mai 2019

Styringsgruppe for prosjektet

- Prorektor Margareth Hagen, **leder**
- Prodekan Anne Marie Frøseth, Det juridiske fakultet
- Instituttleder Pinar Heggernes, Institutt for informatikk
- Instituttleder Jan Oscar Engene, Institutt for sammenliknende politikk
- Prodekan Marit Bakke, Det medisinske fakultet
- Seksjonssjef Nina Gry Stein, Internasjonalt senter (SA)

- Seniorrådgiver Kristin Bakken (FA) er prosjektleder og sekretær

Formål og oppdrag

- **Gi universitetsledelsen grunnlag for å fatte beslutninger om UiBs framtidige internasjonale engasjement på institusjonsnivå.**
- Helhetlig gjennomgang av internasjonale avtaler, nettverk og aktiviteter som UiB *som institusjon* har forpliktet seg til
- Synliggjøre bl.a. ledelsesinvolvering, faglig involvering, administrativ involvering, økonomisk kostnad, tidsbruk, målsettinger og resultater
- Gi råd
 - Om hvilke forpliktelser UiB bør videreføre
 - Om det bør skje endringer i intern oppfølging
 - Om det er aktiviteter, nettverk eller strategiske partnerskap som mangler i porteføljen

Føring: Rådene skal gis i lys av...

- Gjeldende europeisk og nasjonal forsknings- og innovasjonspolitik
- UiBs strategi og internasjonaliseringsambisjoner
- Bør [etter mitt skjønn] avgrenses, til for eksempel:
 - a) politikk som har internasjonalisering som formål og
 - b) politikk/veivalg som (direkte eller indirekte) legger føringer på hvordan og med hvilke parter og land internasjonalt samarbeid stimuleres eller kan foregå.

Hva har skjedd så langt

- Prosjektet initiert av rektoratet våren 2018
- Prosjektbeskrivelse drøftet i FU juni 2018
- En styringsgruppe og en prosjektleder oppnevnt august 2018
- Gruppen har hatt to møter: 31. oktober og 10. desember 2018
- Så langt i 2019: Arbeid med innhenting og strukturering av informasjon (i regi av prosjektleder)
- Planen er at styringsgruppens rapport skal legges fram for universitetsstyret – forhåpentligvis i august

Arbeidets struktur

- Oversikt og avgrensning – hva skal egentlig kartlegges
- Gjennomgang av hvert samarbeid – beskrive historikk - formål – involvering - ressursbruk - gevinster
- Beskrive [relevant] UiB politikk og veivalg: strategi og internasjonaliseringsambisjoner
- Beskrive [relevant] nasjonal og europeisk (utdannings og) forsknings- og innovasjonspolitik
- Gi anbefalinger
- Antatt en hovedrapport og et (svært) detaljert vedlegg

Hva skal egentlig kartlegges?

- Det finnes et overveldende antall avtaler om ulike former for internasjonalt samarbeid der UiB som institusjon har forpliktelser
- I UiBs regelsamling om *Samarbeid med andre organisasjoner utenom konkrete forskningsprosjekt*, finner vi:
- *Rutiner for administrasjon og forvaltning av UiBs internasjonale samarbeidsavtaler* - angir tre hovedtyper
 - Utvekslingsavtaler
 - Generelle avtaler
 - Intensjonsavtaler (MoU-er)
- I rutinens omtale av *nivå for avtaleinngåelse* heter det at:
- *En avtale kan inngås på UiB sentralt, på fakultet eller på institutt. I prinsippet skal det være samsvar mellom nivå, eierskap/forankring og signering av samarbeidsavtalen.*

Om avtaler på sentralt nivå

- [...] vil primært være studentutvekslings-avtaler og **større, langsiktige rammeavtaler for institusjonelt samarbeid som er fag- og fakultetsoverskridende**. Vær likevel oppmerksom på at det i enkelte tilfeller vil gjøres avvik [...] for å kunne tilpasse oss krav fra samarbeidspartnere [...]
- [...] **forplikter i utgangspunktet hele universitetet** og er fakultetsoverskridende. Likevel er det ofte slik at en sentral avtale ikke nødvendigvis omfatter alle fakultetene [...]
- **I arbeidet med UiBs sentrale avtaler** (både inngåelse, forvaltning og eventuell sanering) **vil FA eller SA være ansvarlig avdeling**.
- SA er ansvarlig for saksbehandling, administrasjon og forvaltning av sentrale samarbeidsavtaler som gjelder studentutveksling og utdannings samarbeid.
- FA har det samme ansvaret for sentrale intensjonsavtaler (MoU) og generelle avtaler om samarbeid.

Da snakker vi altså om

- **Institusjonelle internasjonale samarbeid som er fag- og fakultetsoverskridende**
- Disse innfrir (**i prinsippet**) følgende kriterier:
 - Samarbeidet er forankret på institusjonsnivå
 - Samarbeidet har fag- og fakultetsoverskridende internasjonal samhandling som formål (og forpliktelse)
 - Administrativ forvaltning ivaretas av FA (siden vi ikke skal kartlegge utdanningssamarbeid)

Og da ender vi (antatt) opp med

- 1) UW/MUN - Staff exchange programme
- 2) Worldwide Universities Network (WUN)
- 3) University of the Arctic
- 4) Makerere-samarbeidet
- 5) Coimbra Group
- 6) Aurora Universities Network
- 7) Southern African-Nordic Centre - SANORD
- 8) Peder Sather Center for Advanced Studies, Berkeley, USA
- 9) Utrecht Network [mest utdanning]
- 10) Nordic Centre China - Fudan University
- 11) Nordic Centre India i Delhi
- 12) Nordisk Institutt for Asia Studier – NIAS (København)
- 13) Inter-University Centre in Dubrovnik, Kroatia
- 14) Scholars at Risk
- 15) (Vertskapsrolle for) Akademia Europaea Bergen (Nordisk-Baltisk)

Og disse institusjonsmedlemsskapene

- The Latin American Council of Social Sciences (CLACSO)
- European University Association (EUA)
- International Association of Universities (IAU)
- The International Science Council (ISC) (?)
- European Marine Board (EMB) (?)
- Flere?

Det globale bakteppet for slike samarbeid

- **Globaliseringen** skjøt fart fra 80-tallet - resultat av økonomisk og demografisk utvikling, frihandelsavtaler, avindustrialisering, stor etterspørsel etter kunnskapsmedarbeidere, digitalisering mm.
- **Internasjonalisering** er «svaret» - *aktive handlinger* fra nasjonalstater, institusjoner og virksomheter for å møte økt konkurranse og andre effekter av globaliseringen.
- Akademiske fagmiljøer har alltid vært internasjonalt orienterte - men det er noe annet enn internasjonalisering.
- Internasjonaliserings*strategier* omfatter prioriteringer, mål og handlinger, med sterke elementer av «top down» (fra myndigheter eller institusjonsledelse).

Norske myndigheter «svarer»

- Fra nasjonalt til internasjonalt fokus i styringen av UH-sektoren
- Startskuddet - Mjøsutvalgets mandat (leverte sin innstilling år 2000)
- Samtidig startet Bologna-prosessen – dugnad i 48 europeiske nasjonalstater om samkjøring av høyere utdannings*systemene*
- Den norske Kvalitetsreformen er «barn» av disse prosessene – endringer i gradsstruktur og karaktersystem, økt institusjonsautonomi, vekt på ledelse, resultatfinansiering mm.
- Det «globale kunnskapssamfunnet» var den nye forståelsesrammen – med høyere utdanning som internasjonal handelsvare – og Norge rigget seg for den globale konkurransen
- Grunnleggende premiss: Internasjonalisering = kvalitet

En «ny» tid for UH-institusjonene

- Internasjonalisering har høy nasjonal prioritert – ledsaget av stimuleringsmekanismer og tilpassede virkemidler/programmer
- Ansvar er lagt på institusjonsledelsen for å innfri myndighetenes forventninger – agendaen ikke lenger «opp til fagmiljøene alene»
- Toppforankrede internasjonaliseringsstrategier ved institusjonene
- Internasjonaliseringsansvar innad i rektorater
- Institusjonsallianser i internasjonale nettverk og partnerskap
- Administrativ spesialisering (stillinger og kontorer/enheter)
- Og utfordringer viser seg: Hvordan koble institusjonspolitik og fagmiljøenes prioriteringer – og med hvilke «tannhjul»?

Typiske internasjonaliseringstiltak

- Internasjonal studentrekruttering – engelsk undervisningstilbud
- Vekt på studentutveksling og fellesgrader
- «Internasjonalisering hjemme» (for de som ikke reiser ut)
- Globale perspektiver inn i pensum
- Vekt på språkopplæring
- Internasjonal rekruttering av vitenskapelig ansatte
- Tilpasningsstrategier til rankinger
- Tilrettelegging for ansattmobilitet
- **Tilrettelegging/stimulering av internasjonalt forsknings- og utdanningssamarbeid (og her er det mange aktører/tiltak)**

Drivere for vekst i institusjonelle samarbeid

- Rektorene er blitt proaktive aktører i det globale kunnskapssamfunnet
- Samarbeid er blitt for strategisk viktig til å overlates til fagmiljøene alene
- Verden er stor – ledelsen velger «noen venner» og fokuserer innsats mot enkeltinstitusjoner og/eller samarbeidsstrukturer
- Vi kan få drahjelp fra andre i å bli bedre selv
- Vi kan hjelpe andre som trenger oss (i tillegg kan det være «nyttig»)
- Kompetanse, erfaring, kontakter og ressurser kan deles
- Latent samarbeidspotensial som kan realiseres etter behov
- Det gir internasjonal synlighet
- Større påvirkningskraft mot beslutningstakere og inn mot politikkområder
- Sterkere vern mot trusler mot akademiske verdier

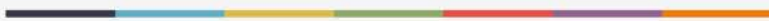

«Top down»-suksess er krevende

- Samarbeidsstrukturene skal vedlikeholdes strategisk på rektornivå (generalforsamlinger, styringsorganer, komitéer, annual meetings)
- Praktisk oppfølging krever (nok) administrative ressurser med mulighet for (løpende) samspill med rektoratet
- Mange samarbeid har forskersamarbeid som mål - men forskere har egne nettverk – så dette er virkelig et motstrøms-arbeid
- I tillegg har vi strategiske portvoktere – dekaner og instituttledere «kom ikke her og kom her...» (i hvert fall ikke saksbehandlere fra FA med småmidler). «Vi lytter til rektoratet»
- Risiko eksternt: Halvhjertet strategisk engasjement og/eller svak intern organisering og ressursinnsats kan svekke internasjonalt omdømme
- Risiko internt: Opplevelse av at ting rektoratet (og FA) «driver med» er lite relevant – ellers antatt liten direkte skade (men feil ressursbruk)

UNIVERSITETET I BERGEN

Figur

